

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2926/2019
27.02.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., са боравиштем у ... USA и ББ из ..., које заступа Гордана Весковић, адвокат из ..., против тужене ВВ из ..., коју заступа Славица Ђурић, адвокат из ..., ради одлуке о одржавању личних односа, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 104/19 од 29.03.2019. године, у седници већа одржаној дана 27.02.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 104/19 од 29.03.2019. године.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду П2 1011/18 од 03.10.2018. године, исправљеном решењем истог суда од 17.10.2018. године, ставом првим изреке, наложено је туженој да сваког 01. јуна и 01. децембра текуће године депонује важећи пасош малолетног детета ГГ у депозит Другог основног суда у Београду, под претњом принудног извршења, те да пасош подигне из депозита наведеног суда сваког 01.08. и 11.01. текућег године. Ставом другим изреке, наложено је рачуноводству Другог основног суда у Београду, да прими у депозит важећи пасош малолетног детета, као и да тужиоцу омогући да наведену путну исправу подигне из депозита суда. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 409.925,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 104/19 од 29.03.2019. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Другог основног суда у Београду П2 1011/18 од 03.10.2018. године, исправљена решењем од 17.10.2018. године, у ставу првом и другом изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца АА којим је тражио да се наложи туженој ВВ да сваког 01. јуна и 01. децембра текуће године, депонује важећи пасош малолетног детета ГГ у депозит Другог основног суда у Београду, те да исти подигне из депозита наведеног суда сваког 01. августа и 11. јануара текуће године, те да се наложи рачуноводству Другог основног суда у Београду да прими у депозит важећи

пасош малолетног детета ГГ, као и да тужиоцу АА омогући да наведену путну исправу малолетног детета подигне из депозита суда. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде па је тужена обавезана да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 233.300,00 динара. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужилаца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци су, благовремено, изјавили ревизију побијајући је у ставу првом и другом изреке којим је преиначена првостепена пресуда и решење о трошковима поступка, због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужена је поднела одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14) и утврдио да ревизија тужилаца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ни у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона, па нема ни повреде из члана 374. став 1. ЗПП, на коју се ревизијом указује.

Према утврђеном чињеничном стању, малолетни ГГ, заједничко дете тужиоца АА и тужене ВВ, рођен ...2004. године, у ванбрачној заједници родитеља, поверен је на самостално вршење родитељског права мајци ВВ пресудом Другог општинског суда у Београду од 14.10.2009. године. Истом пресудом је одлучено да ће се одржавање личних односа малолетног детета и оца одвијати по договору родитеља, с обзиром да тужилац борави у Америци. Одржавање личних односа малолетног ГГ са оцем АА на основу пресуде од 14.10.2009. године није могло да се реализује због немогућности тужиоца и тужене да се договоре у погледу контаката детета са оцем, због чега је тужилац тужбом од 22.10.2015. године у овом поступку, предложио да се измени одлука Другог општинског суда у Београду од 14.10.2009. године, у погледу одржавања личних односа са дететом. У овом поступку је правноснажаном пресудом Другог основног суда у Београду П2 1854/15 од 28.11.2017. године, уређен начин одржавања личних односа малолетног ГГ са оцем АА, по следећем моделу: малолетно дете ће проводити са оцем 30 дана летњег распуста, у периоду од 01.07. до 30.07. како у Републици Србији, тако и ван ње, и 10 дана зимског распуста у периоду од 01.01. до 10.01. као у Републици Србији, тако и ван ње, а када је отац малолетног ГГ у Републици Србији, преузимаће дете када је преподневна смена у Основној школи „ДД“, након завршетка наставе и дете ће враћати на адресу становања и то понедељком од 13,30 до 19,00 часова и петком од 13,30 до недеље у 18,00 часова, а када је малолетни ГГ у послеподневној смени, понедељком у 09,00 часова, када ће дете преузимати на адреси становања до 14,00 часова или до почетка наставе, када ће дете враћати у Основну школу „ДД“ и петком од 19,00 часова или након завршетка наставе

када ће дете преузимати из основне школе до недеље до 18,00 часова, када ће дете враћати на адресу становања, а за време осталих мини распуста и празника када је отац детета у Републици Србији, малолетно дете ће са оцем проводити половину тих распуста, као у Републици Србији, тако и ван ње. Такође, наложено је туженој ВВ да омогући несметани контакт тужиоца АА са својим малолетним дететом преко важећег броја мобилног телефона, важеће имејл и скајп адресе малолетног ГГ, сваког дана у периоду од 20,00 часова до 21,00 час. Овом пресудом уређен је начин одржавања личних односа малолетног ГГ са стрицем ББ у периоду боравка стрица ББ у Београду, сваког другог дана на по четири сата у периоду од 15,00 часова до 19,00 часова, тако што ће стриц преузимати и враћати малолетно дете од мајке на адресу становања, а у периоду боравка стрица ББ у Београду током школске године, сваког другог дана на по четири сата и то оне недеље кад малолетно дете иде пре подне у школу, у периоду од 15,00 до 19,00 часова, а данима када малолетно дете иде после подне у школу, у периоду од 08,00 до 12,00 часова, све на тај начин што ће стриц ББ најавити свој долазак у Београд недељу дана раније мајци малолетног детета ВВ путем имајла. У наведеном делу пресуда Другог основног суда у Београду од 28.11.2017. године, постала је правноснажна, с обзиром да је пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 321/18 од 08.05.2018. године потврђена.

Такође је утврђено на основу извештаја Градског центра за социјални рад, Одељење ... од 11.06.2018. године да орган старатељства и његови стручни радници нису овлашћени да држе путне исправе малолетне деце која се налазе под родитељским старањем.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је полазећи од извештаја Градског центра за социјални ради од 11.06.2018. године закључио да је тужбени захтев у погледу обавезе тужене да депонује пасош малолетног детета основан, и да је одлука у складу са најбољим интересом детета који је цењен на основу одредбе чл. 6. и 266. став 1. Породичног закона.

По оцени Врховног касационог суда другостепени суд је правилно одлучио о жалби тужене када је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев да се наложи туженој да депонује важећи пасош у депозит Другог основног суда као и да се наложи рачуноводству Другог основног суда да прими у депозит важећи пасош малолетног детета, као и када је преиначио решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде.

Одредбом члана 61. став 1. Породичног закона, је прописано да дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи. Међусобни контакт родитеља и детета представља основни елемент породичног живота у оквиру значења члана 8. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, а право на породични живот садржи и право родитеља да се предузму мере да се ти контакти олакшају. Према члану 61. став 5. Породичног закона дете има право да одржава личне односе и са сродницима и другим лицима са којима га везује посебна блискост ако је то у његовом најбољем интересу.

Имајући у виду наведено, правилно је станивиште другостепеног суда да је управо у циљу олакшавања контаката тужиоца са својим малолетним сином уређен начин одржавања личних односа пресудом Другог основног суда у Београду П2 1854/15 од 28.11.2017. године, у земљи и иностранству, управо због чињенице да тужилац живи и ради у Америци са породицом, где борави највећи део времена током године.

Одредбом члана 211. став 1. Закона о ванпарничном поступку, прописано је да се у судски депозит могу предати новац, хартија од вредности и друге исправе које се могу уновчити, племенити метали, драгоценост и други предмети израђени од племенитих метала, када је то законом или другим прописом предвиђено. Према ставу 2. истог члана, суд је дужан да прими у депозит и друге предмете када је законом одређено да дужник може положити ствар коју дугује код суда за повериоца.

Пасош је јавна исправа са електронским носачем података која служи за прелазак државне границе, ради путовања и боравка у иностранству и за повратак у земљу и не представља хартију од вредности нити исправу која се може уновчити, односно исправу од вредности. Породичним законом није изричито прописана обавеза родитеља који врши родитељско право, да у некој ситуацији депонује пасош у депозит суда ради путовања родитеља који не врши родитељско право са дететом у иностранство, али наведена мера није искључена и може се применити у циљу заштите детета од занемаривања у складу са обавезом прописаном чланом 6. став 2. Породичног закона.

Имајући у виду да је право малолетног ГГ да одржава личне односе са оцем и стрицем, у складу са чланом 61. Породичног закона, исто може бити ограничено само судском одлуком, из чега произлази да је дужност тужене мајке ВВ да на сваки начин омогући тужиоцима и свом малолетном сину да овај лични контакт одржавају, управо онако како је установљен правноснажном пресудом од 28.11.2017. године. У случају непоступања по правноснажној судској одлуци тужиоцима припада право на принудно извршење одлуке у складу са правилима Закона о извршењу и обезбеђењу у ком случају је могућа и мера одузимања дечијег пасоша од тужене и предаја оцу ради визирања и реализације боравка детета код оца у иностранству. Уколико тужена не поступа у складу са својим обавезама ни добровољно ни у извршном поступку, то понашање би било супротно одредби члана 81. став 3. тачка 3. Породичног закона и представљало би грубо занемаривање дужности из садржине родитељског права, што би могло представљати разлог за преиспитивање одлуке о самосталном вршењу родитељског права мајке.

Имајући у виду наведено неосновано је оспоравање у ревизији побијане одлуке о одбијању тужбеног захтева у наведеном делу. Правилно је становиште другостепеног суда да у овом поступку, према околностима конкретног случаја, поред претходно установљеног модела одржавања личних односа, нема основа да се тужена обавезе да депонује пасош у рачуноводство суда, независно од тога да ли ће тужилац АА проводити време са малолетним ГГ у земљи или у иностранству, те да ли ће, уколико ће време проводити у иностранству, са малолетним ГГ путовати у земљи где виза није потребна, или у земљи где је потребна виза, али која је претходно већ обезбеђена, а њено трајање није истекло.

Правилна је одлука о трошковима поступка јер је донета у складу са одредбом члана 207 Породичног закона у вези са одредбама чл. 153. став. 2 и 154. Закона о парничном поступку.

Како се и осталим ревизијским наводима не доводи у сумњу законитост и правилност побијане пресуде, Врховни касациони суд је на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

Председник већа-судија
Слађана Накић Момировић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић